

LAAT HAAR LOS

Van Sietske Scholten verschenen eerder

De fatale uitweg
De schaduw van Elvira
Beet
Zoek mij niet
Odins lot
Half één

Kijk op sietskescholten.nl voor meer informatie over Sietske Scholten en haar boeken. Blijf op de hoogte door je aan te melden voor de nieuwsbrief op de website en/of volg Sietske Scholten op social media.

Laat haar los

ROMAN

Sietske Scholten

BLOGROMAN

Elke gelijkenis met bestaande gebeurtenissen en/of personen berust op louter toeval.

ISBN 978-94-92270-32-0

Eerste druk

© 2022 Sietske Scholten

Redactie: Judith Robbe, Petra Winkes

Coverontwerp: Ward van Bemmel

Binnenwerkontwerp: Hannie van den Berg Grafische Vormgeving en DTP

Proloog

Hoor je mij als ik naar je fluister in het donker? Zie je mij als ik speel met de kinderen, terwijl ik het liefst in bed zou kruipen, diep onder de deken, om te rouwen om jou? Ik heb je aangekleed, ik heb je opgemaakt, ik aaide je wang en ik drukte een kus op je koude voorhoofd voor ik je kist sloot. Ik heb je gezien en ik weet dat je niet meer leeft. Maar het was jouw lichaam waar ik afscheid van nam. Niet van jou.

Waar ben je, Elise?

1.

‘Politie,’ zeg ik met de telefoon tegen mijn oor gedrukt als ik in een flits door het raam van de open keuken twee agenten het tuinpad op zie lopen. ‘Ik bel je zo terug.’ Ik verbreek de verbinding met Elises moeder.

Op mijn schoot ligt Merel tevreden bij mij te drinken. Half slapend zuigt ze traag de melk naar binnen. Haar kleine knuistje houdt een streng van mijn lange haar stevig vast en haar oogjes vallen langzaam dicht.

‘Ik doe wel open,’ zegt Kristel geschrokken. Ze staat op uit de fauteuil tegenover mij en gaat naar de hal, terwijl de tijd lijkt te vertragen.

Ik weet welk nieuws de agenten komen brengen. Ik wil het niet horen. Ik wil vluchten. Verdwijnen voor dat wat er gaat komen, zodat ik nooit te horen krijg wat deze twee agenten mij komen vertellen. Waar kan ik heen? Waar kan ik mij verstoppen? Weg kan ik niet. Ik ben nodig. Ik moet hier zijn. Hoe moet ik mijzelf beschermen tegen de klap die gaat komen? Er is maar één uitweg. Binnenin mijzelf grijp ik zo veel mogelijk gevoel bij elkaar. Snel, denk ik met mijn ogen gericht op de deur naar de hal. Ik laat het gevoel los boven een diepe,

donkere put en schuif met al mijn kracht een loodzware deksel over de opening. Maar nog voor de deksel de put volledig heeft bedekt, komt Kristel de woonkamer in met twee agenten achter zich aan. De vrouwelijke agent komt mijn kant op. Ik lees haar gezicht. Om haar mijn rug toe te keren, draai ik mijn schouder en met mijn hand geheven in haar richting hoop ik dat ze stopt, maar ze stopt niet. Doelgericht loopt ze op mij af. Ik kan geen kant meer op en ik zet mij schrap.

‘Bent u Marjolein Kramers?’ vraagt ze als ze naast de bank staat.

Ik knik.

‘We hebben zojuist Elise van Beek dood aangetroffen.’

Ik hoor het, maar ik reageer niet. De impact van de woorden is niet te bevatten. Het is zo groot, zo abstract. Ik voel het niet. Het enige wat ik voel, is Merel die met zacht smakkende geluidjes bij mij drinkt.

‘De schoonmaak van hotel Heraut heeft Elises levenloze lichaam twee uur geleden aangetroffen en heeft ons ingeschakeld. Het tijdstip van overlijden is niet exact vast te stellen, maar ergens vannacht is het gebeurd,’ zegt de agente.

In gedachten stijg ik op, boven mijzelf uit, ver boven ons huis en zie de Heraut liggen langs de A1. Hemelsbreed nog geen kilometer bij ons huis vandaan. Daar in een hotelbed is ze vannacht doodgegaan. Wat deed ik op dat moment? Tot diep in de nacht had ik in het huis van mijn ouders in Koog aan de Zaan naar foto’s en filmpjes zitten kijken van Elise, van de eerste periode van onze relatie, van ons gezinsleven samen met Valentijn, de zwangerschap van Merel, de verhuizing naar dit huis in het Swormink in Deventer, de bevalling van Merel, de kraamtijd nog maar een paar maanden terug. Wat ik in het echt had zien gebeuren, was op de foto’s nog veel duidelijker

te zien. Het glinsterende geluk in Elises ogen was langzaam gedoofd. Elke dag werd haar worsteling groter. Al elf jaar vrat de ziekte van Lyme zich een weg door haar lijf. De pijn was ondraaglijk geworden. Ze kon niet meer.

Op mijn schoot opent Merel haar oogjes. Ze duwt met haar vuistje tegen mijn borst en laat mijn tepel los. Automatisch schuif ik mijn shirt terug. Als verdoofd verplaats ik Merel naar mijn andere borst waar ze gulzig toehapt.

‘Naast haar op het bed lag haar paspoort, portemonnee, niet-reanimeren verklaring, een suïcideverklaring en deze envelop.’ De agente reikt mij de envelop aan.

Ik buig naar voren, strek mijn arm uit boven Merels hoofd. Ze volgt mijn beweging met haar oogjes en breekt voor een kort moment het vacuüm waarin ik mij verkeer. Op de envelop staat mijn naam in het handschrift van Elise. Ik pak het aan, open de flap en zie de getypte letters op het stuk van de brief die zichtbaar is. Ik haal de brief uit de envelop, vouw hem open en begin Elises laatste woorden te lezen. Terwijl mijn ogen over de tekst glijden en mijn zicht wazig wordt van de tranen, wringt een scherpe pijn zich een weg langs de nauwe opening van de putdeksel. Hij dringt diep naar binnen en snijdt meedogenloos door mijn gevoel. Ik kan niet geloven dat ze dood is.

‘Ik wil haar zien,’ zeg ik en stop de brief terug in de envelop.

‘Elise is overgebracht naar het mortuarium van het ziekenhuis,’ legt de agente uit.

‘Vind je het fijn als ik met je meega, Marjolein?’ vraagt Kristel.

Ik zie dat ze geraakt is. Als psycholoog begeleidt ze Elise al jaren. Ik weet dat ze nauw betrokken is bij Elise en dat de zorgen om haar verder reiken dan de muren van haar behan-

delkamer. Een half uur geleden stond ze hier op de stoep in de hoop dat Elise de deur zou opendoen, want vanmorgen was ze niet verschenen op haar afspraak. Elise zou de afspraak hebben afgebeeld als ze verhinderd was. De ongerustheid, omdat Elise haar telefoon niet opnam, dreef haar naar hier. Ik ben blij dat ze er is. Anders had ik in mijn eentje het bericht ontvangen van Elises dood.

Dankbaar knik ik naar haar. ‘Heel graag, Kristel.’

Uren later, nadat ik bij Elise in het mortuarium ben geweest, zit ik verslagen op de bank in het appartement van Bouke en Floor, twee dames van middelbare leeftijd met wie ik al jaren bevriend ben. Merel is eindelijk in slaap gevallen op mijn schoot. In het ledikantje op de logeerkamer brulde ze haar longen uit haar lijf. Ze is van slag.

‘Wat schreef Elise in haar brief?’ vraagt Floor.

Ik pak de envelop uit mijn tas en schuif de brief eruit. Ik vouw hem open en herlees de brief. Nu pas valt mij de datum boven de brief op. Die is niet van gisteren, maar dateert van weken eerder. De datum is van het weekend dat ik bij mijn ouders logeerde, omdat ik had aangegeven dat ik er even uit moest met de kinderen. Ik herinner mij hoe ongerust ik dat weekend was bij de gedachte dat Elise alleen was. Meerdere keren heb ik haar gebeld om te checken of alles goed met haar ging en iedere keer stelde ze mij gerust. Wat was ik opgelucht toen ik weer thuiskwam en haar in mijn armen kon nemen. Ik wist niet dat we toen door het oog van de naald waren gekropen. Ik lees Elises woorden nogmaals.

‘Wat staat er op de achterkant?’ vraagt Bouke.

Ik draai de brief om en ontdek de handgeschreven toevoeging van Elise die ik vanmiddag niet had gezien. Deze datum

is wel van gisteren en de strekking van de tekst is anders dan het getypte deel. Ik voel mij koud worden vanbinnen. Deze woorden zijn afstandelijker. Mijn vertrek een paar dagen geleden heeft onze band veranderd en het schuldgevoel verscheurt mij. Ze schrijft het niet, maar ik voel het. Ik heb haar in de steek gelaten. De pijn die ik voel, is niet te dragen. Ik kan dit niet aan. Met alle kracht die ik in mij heb, schuif ik de deksel volledig over de opening om mijn gevoel af te sluiten en de pijn niet te hoeven voelen. Mijn lichaam neemt de regie over. Mijn gevoel doet niet meer mee. Dat zit diep weggestopt in de donkere put in mijn binnenste.

2.

‘Mama?’ Merel wiebelt met haar tenen tegen mijn enkels.

Ik trek haar dicht tegen mij aan en voel haar natte haren tegen mijn wang. In haar eenhoorn-onesie ligt ze naast me, in de kleinste slaapkamer van ons huis net buiten de binnenstad van Deventer. De kamer is zo klein dat mijn tweepersoonsbed aan drie kanten omsloten wordt door muren. Twee witgeverfde en één roze muur. Tegen de vierde muur staat de commode waarop ik Merel als baby verschoonde en die ik nu gebruik als kast voor mijzelf, het beddengoed en de handdoeken. Veel ruimte voor mijn kleding heb ik niet nodig. Wat plek voor mijn broeken en mijn onderbroeken, sokken en bh’s is voldoende. Het aantal stuks bovenkleding dat ik heb, is op één hand te tellen en hangt op een kledinghanger aan een haakje, half voor de deuropening, om mijzelf strijktijd te besparen.

Merel tilt haar hoofd op van mijn schouder en kijkt mij met haar grote ogen aan. ‘Je weet toch dat je altijd mag huilen, mama.’

Vragend kijk ik haar aan. ‘Natuurlijk weet ik dat. Vind je dat ik niet vaak huil?’

‘Je huilt nooit,’ zegt ze verbaasd.

Ik denk aan de strakke band die sinds Elises dood zo vaak om mijn voorhoofd zit. De tranen drukken achter mijn ogen. Ze komen er nooit uit, maar laten een zeurende hoofdpijn achter.

‘Ik mis Elise,’ zegt Merel opeens.

Ik glimlach. Ze kan zich Elise niet herinneren. Ze was te jong toen Elise stierf. Maar ik weet wat Merel bedoelt. Elise heeft een leegte achtergelaten in ons gezin die nooit meer is opgevuld. Merel heeft alleen mij en haar drie jaar oudere broer Valentijn.

‘Ik ook,’ zeg ik en druk een kus op Merels kruin. ‘Kom, ik breng je naar bed.’

Ze grijpt mij steviger vast om het knuffelmoment te rekenen, maar ik schuif mijn arm onder haar knieholtes en til haar omhoog. Met mijn blote voeten stap ik op het koude zeil. Op de nauwe strook ruimte tussen mijn bed en de commode lukt het mij net om haar omhoog te tillen zonder dat ze haar hoofd stoot. Ze grinnikt, maar ze sluit haar ogen om te doen alsof ze slaapt. Met Merel in mijn armen buk ik onder mijn hangende kledingstukken door. Haar lange onderbenen bungelen over mijn arm en ik stap mijn kamer uit, waar nog altijd geen deur in zit sinds de muurdoorbraak drie jaar geleden. Ik had net genoeg geld gespaard om de opening van Valentijns kamer naar mijn kamer te dichtten en mijn kamer een eigen ingang te geven vanaf de overloop. Het plaatsen van de muur, het staken van de gipsblokken, de doorbraak naar de overloop en het deurkozijn kostten alles wat ik op dat moment aan geldreserves had. Een deur aanschaffen voor mijzelf had geen prioriteit en ik zei tegen mijzelf dat ik zonder deur de kinderen beter zou kunnen horen als ze ’s nachts wakker werden.

Ik stap de overloop op en draag Merel haar kamer in. Haar

muren heeft ze zelf beschilderd met regenbogen. Overal eromheen staan haar eigen handafdrukken in verschillende kleuren. Onder haar halfhoogslaper liggen haar poppen te slapen in de zelfgecreëerde bedjes van dozen en koffers. Het is haar poppendagverblijf. Als ze speelt, heeft ze het er druk mee om al haar poppen tevreden te houden. Ik til haar zevenjarige ranke lijfje in de eenhoorn-onesie over het hekje van de halfhoogslaper en leg haar op het matras. Over een tijdje is ze zo groot als Valentijn en zal ik ook haar niet meer kunnen tillen. Maar nu kan het nog net. De deken trek ik over haar heen en ik geef haar een laatste knuffel tussen het gaas van de klamboe door die haar bed een prinsessenuitstraling geeft.

‘Trusten, mama,’ fluistert ze in het donker.

Op mijn tenen lukt het mij om mijzelf over het hekje van de halfhoogslaper te buigen en een kus op haar wang te drukken.

‘Welterusten, lieverd,’ antwoord ik als ik de klamboe dichtdoe, haar licht uitknip en haar kamer uitloop.

In de badkamer raap ik Merels natte handdoek van de grond. De ruimte is niet groter dan een inloopkast. Tussen de wastafel en de muur zit een kier en de tegels op de vloer, de wanden en de douche zijn een lappendeken van verschillende reparaties die de huurbaas heeft laten uitvoeren. Elke keer werd er een andere tegelsoort gebruikt. Ik zie mijzelf in de verweerde spiegel staan boven de wastafel en zucht diep in de hoop de hoofdpijn te laten verdwijnen, maar het helpt niets. De druk achter mijn ogen blijft zitten waar hij zit. Ik doe het licht van de badkamer uit en hang Merels handdoek over het hekje van de trap. Met mijn blote voeten stap ik op het blauwe smoezelige tapijt van de trap dat al was platgetrapt toen ik er kwam wonen.

Als ik de woonkamerdeur open, zie ik Valentijn onbewogen op de bank liggen met zijn laptop op zijn buik.

‘Nog een kwartier, lieverd, en dan ga jij ook naar boven.’

Hij humt zonder op te kijken. Ik til Valentijns voeten op en plof naast hem op de tweepersoonsbank. De bank was al oud toen ik hem zeven jaar geleden via Marktplaats kocht. De stof is gepild, overal zitten die kleine bolletjes, maar doorgezakt is de bank gelukkig niet. Valentijn trekt zijn knieën op en komt meteen overeind als hij merkt dat ik naast hem ben gaan zitten. Met zijn rug komt hij tegen mij aan zitten en ik woel met mijn vingers door zijn korte bruine haren. Over zijn schouder kijkt hij naar mij en glimlacht.

‘Nog een kwartiertje,’ herhaal ik.

Hij draait zich terug naar het scherm van zijn laptop. Ik druk een kussen tegen de opgestapelde kratten vol spullen die achter de bank staan om er mijn hoofd tegenaan te laten rusten. Met Valentijn tegen mij aan sluit ik mijn ogen en ik denk aan de sessie met Anna morgen. Het voelt alsof er iets is veranderd sinds de laatste keer, vier weken geleden, toen ik haar vertelde dat ik mij niet prettig voel in mijn eigen huis. In de afgelopen driekwart jaar dat zij mij nu begeleidt, richten onze gesprekken zich uitsluitend op praktische zaken waardoor ik mijn werk als schrijfster en mijn uitgeverij in combinatie met mijn leven als alleenstaande moeder beter kan organiseren. Het zijn veilige onderwerpen, zonder emoties, want dieper laat ik Anna niet gaan. Om mij voor te bereiden op de volgende sessie had ze mij de taak gegeven om een eerste stap te zetten in het opruimproces, want de kasten puilen uit. Het lukt mij niet om eraan te beginnen. Zodra ik de lades en deurtjes van de witte kast open, verlies ik al mijn energie en komt er niets meer uit mijn handen. Zoekend op de term *personal*

organizer had ik Barbara gevonden. Vorige week was Barbara begonnen aan het leeghalen van de grote witte kast in mijn woonkamer. Ook de lade die ik altijd hermetisch gesloten hield. Ze had hem geopend en de inhoud overgeplaatst naar een krat. Barbara had de krat onderop gezet en de andere kratten erop geplaatst, zodat ik er niet de hele tijd mee zou worden geconfronteerd. Maar ook zonder erin te kijken, weet ik wat er in die krat zit. Het zijn de armbanden van Elise, het horloge dat ze droeg toen ze stierf, haar parfum, haar rouwkaart, de liefdesbrieven die we schreven aan elkaar, haar agenda, haar portemonnee, haar notitieblokjes met handgeschreven kattenbelletjes, de envelop met mijn naam erop met daarin haar afscheidsbrief. Zeven jaar geleden had ik na de verhuizing de spullen zelf in de la gestopt, maar er daarna nooit meer in gekeken. Sinds het in de krat zit, wend ik mijn blik af als ik langs de stapel kratten loop, om de onderste krat te ontwijken. Al heeft het geen zin. Ik ken de inhoud en het voelt alsof er iets is omgewoeld door de verplaatsing.

‘Oh, zag je dat, mama?’ roept Valentijn uit.

Ik til mijn hoofd op van het kussen. Hij heeft de laptop aan de kant gelegd en kijkt op zijn telefoon naar een TikTok-filmpje. De druk achter mijn ogen is toegenomen. Ik laat niets merken en Valentijn laat mij het filmpje zien.

‘Grappig hè!’

‘Ja,’ zeg ik en ik lach voor hem. ‘Maar nu ga jij ook lekker naar bed.’

‘Ga jij ook al slapen?’ vraagt hij.

Ik knik. Ik ben doodmoe. Herinneringen waar ik niet aan wil denken, ploppen ongewild omhoog. Ik wil slapen en nergens meer aan denken. Maar voordat Valentijn in bed ligt, zijn we zeker een half uur verder.

Als ik eindelijk in mijn bed lig, hoor ik Valentijn bladeren in zijn Donald Duck. Het liefst zou ik hard willen huilen. Alles eruit gooien, maar het lukt niet. Het voelt alsof ik op slot zit. Zelfs als ik zou kunnen huilen, dan nog ligt Valentijn op nog geen meter afstand met slechts een muur tussen ons in. Een deur zou wat geluid hebben tegengehouden, maar ook die heb ik niet. Ik wil niet dat hij hoort dat ik verdrietig ben. Dat hij zich zorgen maakt om mij. Ik wil dat hij ziet dat ik sterk ben en dat er niets aan de hand is. Ik heb hier geen ruimte voor, besluit ik en ik slik mijn verdriet weg.

3.

In het schemerdonker ren ik de steile trap af. Door het raam boven de voordeur schijnt het licht van de straatlantaarn naar binnen. Als een razende gaat mijn hart tekeer in mijn borstkas, terwijl ik in het kleine halletje bij de voordeur radeloos op zoek ben naar de huissleutel. Ik voel mij verschrikkelijk. Vanbinnen word ik verscheurd door pijn. Waar is het, vraag ik mij in blinde paniek af en ik zoek op de bovenkant van het kleine kastje in de gang. Met mijn hand schuif ik in het donker over het lege oppervlak. Hij moet er zijn, denk ik radeloos. Hoe heb ik de sleutel kwijt kunnen raken? Als de sleutel er niet is, ben ik ook ons huis verloren. Langzaam dringt de kou tot mij door en worden mijn gedachten helderder.

Ik sta net als elke nacht in mijn nachthemd en onderbroek in de gang. De huissleutel hangt, zoals altijd wanneer ik 'm zoek, gewoon aan het haakje. Mijn hartslag vertraagt. Waarom gebeurt dit toch steeds? Geen nacht gaat er voorbij zonder dat ik in deze paniek wakker word in de gang bij de voordeur, zoekend naar iets wat ik kwijt ben. Het is elke keer afschuwelijk om zo wakker te worden. Wankel loop ik met trillende benen via de keuken naar het toilet om nog even een plas te

doen en wat rustiger te worden voor ik weer verder probeer te slapen.

Het is maar een paar uur later als Merel op mijn bed springt. Vanachter de rolgordijnen kiert het zonlicht al naar binnen. Het is ochtend, maar ik voel mij nog moe van de nacht. Merel pakt mijn telefoon van het nachtkastje en kruipt tegen mij aan.

‘Goedemorgen lieverd,’ zeg ik met een glimlach.

Merel geeft mij een kus en opent YouTube. Het liefst zou ik haar nu willen kietelen of met haar willen stoeien. Haar schaterlach horen, maar ik kan het niet. Ik voel mij zwaar en de deken die over mij heen ligt, lijkt met lood gevuld. Als de kinderen er niet waren en ik geen afspraak met Anna had staan vandaag, dan zou ik de hele dag in bed blijven liggen. Met mijn ogen dicht zou ik de dag aan mij voorbij laten gaan. Maar de kinderen zijn er wel en ze moeten naar school, dus ik hijs mijzelf uit bed en stap onder de douche om het ochtendritueel op te starten.

Met hun schooltassen op hun rug lopen de kinderen vijf kwartier later naar buiten. Ik trek de voordeur dicht. Valentijn steekt zijn fiets sleutel in het slot en haalt zijn fiets van de standaard. Mijn fiets houd ik met beide handen vast als Merel op de bagagedrager klimt. Terwijl we de straat uitfietsen, voel ik Merels armen die stevig mijn middel vastpakken. Kort aai ik haar over haar hand.

‘Door het park?’ vraag ik.

‘Ja!’ roept Merel enthousiast.

‘Is goed,’ zegt Valentijn.

We slaan rechtsaf en rijden onder het viaduct door waar net een trein overheen dendert. Ik stuur mijn fiets het kronkelige

asfaltpad op van het Rijsterborgherpark. Stevig trap ik tussen de bomen door de heuvel op en met een vaart roetsjen we aan de andere kant van de heuvel naar beneden. Achter mijn rug proest Merel het uit van de pret. Valentijn fietst enkele meters voor mij uit en strekt zijn benen uit alsof hij vliegt.

‘Nog een keer!’ gilt Merel.

Ik maak mij op voor een nieuwe heuvel. Haar gelach klinkt aanstekelijk, maar het lukt mij niet om te lachen. De zwaarte drukt mij naar beneden en de band om mijn hoofd wordt strakker.

Nadat ik de kinderen bij het hek van het schoolplein gedag heb gezegd, fiets ik naar de binnenstad. Via de straten van het Bergkwartier, die middeleeuws aandoen, kom ik terecht op de markt. Ik stap af en met mijn fiets aan mijn hand loop ik tussen de kramen door tot aan het standbeeld van Albert Schweitzer, waar ik mijn fiets tegen de voorgevel van mijn kantoor plaats. Ik weet dat ik er niet langer omheen kan, wil ik eerlijk zijn naar Anna toe. De zwaarte die ik voel, is niet meer te ontkennen. Met een diepe zucht pak ik de sleutel, schuif het ijzeren hek opzij en open de voordeur om mijn kantoor binnen te stappen.